

לד א מיי פ"א מהל'
שלוהן ה' ה סמג
עשין פ' טו"ע ח"מ ס'
קפ' עט"ו ו':
לח ב ג ד מיי פ"ו מהל'
מעלה ה' ה' סמג
עשין ר':

תוספות ר"ד

ארכ"ב כאן שנה ר'
הכל לבעל המעות דתניא
הוסיפו לו מנה א' יתירה
הכל לשליח דברי ר' ר'
יוסי אומר חולקין בשוה
פ' ר"י סבר הכל לשליח
דא"ל אנא ארוחי ור' יוסי
אומר חולקין דאי לאו
מעות לא יהיב לי מדי
הלכך נותנים מחצה לבעל
המעות ומחצה לשליח
שטרות והורית והתניא ר'
יוסי אומר הכל לבעל
המעות א"ר ב"א אר"י
לי"ק כאן בדבר שא"כ
קצבה כאן בדבר ש"ל
קצבה פ"א אם הוא יור
ש"ל קצבה הכל הוא
לבעל המעות שכל מה
שנתן לו בעבור בעל
המעות נתן לו ולא מצו
למימר אנא ארוחי ואם
הוא דבר ש"ל קצבה
כגון פירות המכורים
במנין חולקין ש"ל בעבור
המעות עשה ר"ל פניו
נשא הלכך חולקין ומתני'
בקרקע שהוא דבר ש"ל
קצבה הכל לבעל המעות
מאי קמ"ל דשינויא דשניין
שנויא הוא פ' ודוקא
כשדעת אחרת מקנה לו או
אמרי' שיהא הכל לבעל
המעות דאמרי' דתני'
דלא יהיב אלא משום
מעות אבל אם באייה
טעות בא להשליח יתרון
בלא דעת אחרת מקנה הכל
הוא לשליח שאם הורית
הוא בתחבולותיו למה יתן
כלום כיון שעשה לו
שליחותו משלם: איבעי'
לחא א"ל ובין לי מאיצע'
ליתבא ואול ובין לי'
כורא מאי מוסף על
דבריו הוי וליתבא מיהא
קני א"ד מעביד על
דבריו הוי וליתבא מני
לא קני ומסקי א"ד

כדי דמי החפץ מכלל דטובל מקח לרבי יוחנן הוי צדדי דמיהן וכי האי
גוונא מפרש ר"ת הא דאמר רב נחמן בזהב צ"מ דף טו. וס"ט) הדל
אמרה אונאה אין להן ציטול מקח יש להן לאו דומיא דמטלטלין ביתר
משמות אלא בחזי כגון שוה מאתים במנה אבל פחות אפילו שוה
פרוטה המקח קיים והא דפסקינן
בהמקבל (שם קמ.) זמן במאמתי
ושוה מנה אמרי' נהרדעי משמיה דרב
נחמן אין אונאה לקרקעות לאו דוקא
מאתים אלא מעט פחות דמאמתי
הוי ציטול מקח לרב נחמן כדפרישית
ומאי דגריס ר"ת צריש האיך מקדש
(קדושין דף מ: וס"ט) כמו שאפרש לקמן
והא דקאמר יתר משמות בטל מקח
לא אמרין אלא במטלטלי אבל במקרקעי
אין אונאה לקרקעות אפילו ביתר
משמות עד החזי כדפרישית והא
דקא"ר יוחנן צירושלמי אס היה דבר
מופלג יש לו אונאה לאו דוקא דהוא
הדן ציטול מקח כדפרישית וטעמא
דנתקבלה כתובתה גזי מכרה שוה
מאתים במנה תימה קת' אע"ג
דהוייל המקח מ"מ תחזור צה לגזי
הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום
ותחזיר הקרקע ליתומים ויש לומר
דהואיל ובעשה שקבלה הקרקע היה
שוה מאתים מיד רתה להוציא
הקרקע מרשות היתומים ולהכניסה
לרשות הלווקח והרי היא כמו
שנתכונה לקנות הקרקע כמתנה
באותה עשה:

כאן שנה רבי הבא אבע"ה המעות.
נראה לר"ת דמתני' מודו
צין רבי יהודה צין רבי יוסי דבדבר
שאין לו קצבה נמי לא אפילו דרבי
יוסי סבר הכל לבעל המעות ורבי
יהודה סבר הכל לשליח אלא כה"ג
שניתן לו מתמת תוספת דקא"ל קח
זה עבור מקתן ועוד אינו מוסף לך
זה משלי אבל אס מכר לו בזול מתמת

מעות כעין משנתנו שוה מנה במאמתי אפי' ר' יהודה מודה דהכל
לבעל המעות דאי לא תימנא הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דלקמן
תניא רבי יהודה אומר אף צוה בעל הבית לא מעל מפני שכול
לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הבאת לי חלוק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע
דמיס דא"ל אס מיימית לי צבית כ"ש דהוה שוי תרמי
סרי ואס תמנא לומר דקסבר ר' יהודה הכל לשליח מאי נפקא ליה מיינה לבעל
הבית הלל אינו מרויח כלום דהכל הוא לשליח אלא ודאי
כה"ג מודה ר' יהודה דהכל לבעל המעות וכן מוכיח נמי דמקאמר כאן שנה רבי
יהודה נמי איתא והא דקאמר כדתניא כלומר דאיכא מילתא אחרימי דלמרי' הכל
לבעל המעות ואפי' מאן דפליג התם הכא מודה. רבינו תם:
כאן שנה רבי הבא אבע"ה המעות. אין לדחות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהחיל
וכשהוקיר ה' לאו הכי הדר דהכא משום דלא יכא הקרקע
מרות היתומים דא"כ גזי שוה מאתים במנה תחזיר להו השדה אלא ודאי הכא
והכא קנאתן כדפרישית: **אמר רב פפא ב'** הכי גרים רבינו חננאל
הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומימה
לפי גירסא זו אדפריך ליה מאי קמ"ל הוה ליה למיפרך ולימא הלכה כר' יוסי
יש לפרש בדוחק דה"ג קאמר מאי קמ"ל במאי דקאמר דבר שאין לו קצבה
הכל לבעל המעות כו' לימא הלכה כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשניין
שינויא הוא ולפי הספרים דגרסי' צוה הלכך דבר שאין לו קצבה הכל לבעל
המעות דבר שיש לו קצבה הכל לבעל המעות דבר שיש לו קצבה חולקין
מאי קמ"ל כו' אחי שפיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתי כר"י ומאי חידוש
אתא לאשמעיה ומשני שנויא דשניין שנויא הוא. ועל טעות שאינו
צא בזלות המקח אלא שהטעה בחשבון שאל ר' יעקב ישראל את ר"ת והשיב לו
ואשר שאלת על ראובן ששלח לשמעון לקבל מעותיו מן העובד
כוכבים וטעה העובד כוכבים בחשבון ולא נמנא העכו"ם אח"כ נראה לי
שחולקים צין שניהם דהווי המעות כדבר שיש לו קצבה דאמרין הוסיפו
לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקים ומסקינן לה דבדבר שיש לו קצבה
הכל לבעל המעות וטעמא דחולקין לפי שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו
מה לו בטעותו של שליח אלא אמרינן הואיל וע"י מעותיו נשכר יהיב ליה
פלגא ה"ג גזי טעותו חשבון דהא שוה מנה במאמתי טעותו הוה ומוקיים
לה בהש"ס ירושלמי כגון שקיבל עליו הלווקח וטעמא דהכל לבעל המעות
משום דאין לו קצבה דרבי יוסי ושא"כ אפי' בטעות חשבון אע"ג דאיכא
למימר טעמא אחרינא גזי חולקין האי טעמא כדפרישית הוא עיקר (י)
דמוחק ידו על העליונה וחולקין ואפי' אס היה שכיר שלו כיון שהשכירים
שלנו אינם שכירי יוס אין בעליהן מקפדין על הגבית מליאותו עם מלאכתו
והוי כהגבית מליאה עם מלאכתו מדע דאס מנא ארנקי צשוק לא וזה צו
משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ציה שהרי אמר אני זכיתי מכלל דהדר ופועל
יכול לחזור צו עכ"ל ושוב חזר צו דכל טעות צין ע"י מקח צין שהטעה
במנין הכל לבעל המעות (ו) לרבי נראה שהכל לשליח שאם גנב וגול
והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום
דע"י מעותיו נשכר דלא דמי לשאר טעות שנתן הכל בשביל המעות
שקצבו שוות כל מה שנתן לו אבל הכא טעות בעלמא הוא ודבר צפני
עלמא הוא מדע דהא סברא היא שאם היה רוצה היה מחזיר לעובד
כוכבים כל מה שהטעהו דהוה תימה למימר שלא היה יכול להודיעו
ולחזיר לו: **דאמר ר' אבהו אחד מדעתי שש בע"ה הבית ב'** תימה אחתי
אס מעצרי על דעתו הוי שליח אמאי מעל שהאורחין העצרו על דעתו
של שליח ואמר לי רבי יכולני לומר שגם האורחין אמרו הרי אנו
נוטלין שמים לדעתך ואתם מדעתנו אבל אין צריך דדוקא שליח
בעינן דלימא הכי שלא יסברו אורחין כשאומר קתם שלדעת בעל
הבית אומר כן אבל מה שהן לוקחין יותר ממה שאמר שליח יודעין
הן שעושין מדעתן ולא מדעת שליח:

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות כדתניא
הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי רבי יהודה רבי יוסי
אומר חולקין והתניא רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רמי
בר חמא לא קשיא כאן בדבר שיש לו קצבה כאן בדבר שאין לו
קצבה אמר רב פפא הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר
שאין לו קצבה הכל לבעל המעות מאי קמ"ל (ב) שינויא דשניין
שינויא הוא איבעיא להו (ג) אמר ליה *ובין לי ליתבא ואול
ובין ליה כורא מאי מוסף על דבריו הוא וליתבא מיהא קני או
דלמא מעביד על דבריו הוא וליתבא נמי לא קני אמר רב יעקב
מנהר פקוד משמיה דרבינא ת"ש *אמר בעה"ב *לשלוחו תן להן
חתיכה לאורחין והוא אומר טלו שתים והן נטלו שלש כולן
מעלו אי אמרת בשלמא מוסף על דבריו הוי משום הכי בעל
הבית מעל אלא אי אמרת מעביד על דבריו הוי בעל הבית
אמאי מעל *והתנן השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל לא
עשה שליחותו טלו אחת מדעתו של בעל הבית ואחת מדעתי
ושקלו אינהו תלת ת"ש היתה כתובתה מנה ומכרה שוה מנה
ודינר במנה מכרה בטל מאי לאו דובין שוה מנה ודינר במנה
ודינר ומאי במנה מנה שלה ומאי אפי' בדינר מקרקעי וקתני
מכרה בטל אמר רב הונא בריה דרב נתן לא בדאוויל הא

מקרקעי. אחזיר ואקנה מן הלווקח שוה הדינר ואחזירנו להם:
בדאוויל. ומשום הכי מכרה בטל דטעמה שמכרה שוה מנה ודינר
הוא

כאן שנה רבי. במשנתנו למדנו רבי: **הכל לבעל המעות.** השולח
שלומו לשוק לסחורה ולקח צוול הכל לבעל המעות ולא מני
למימר אלא ארוחי: **דסניא.** דאיכא פלוגתא דמנאי צוה מילתא ומסקנא
שמעינן דבדבר שאין לו קצבה אית ליה לר' יוסי הכל לבעל המעות
וקתם לן רבי צמתי' דהכא כר' יוסי דמתני' נמי דבר שאין לו
קצבה הוא דכל קרקע נמכר צאומד זה פחות וזה ציוקר:
הוסיפו לו אחס יסירה. צמוספתא דמסקת דמאי (א) (ב) היא: **שיש**
לו קצבה. כגון קטניות הנמכר צחנות צמדה מלא כלי צפרוטה אס
הוסיפו אחת יתירה חולקין דמתנה הואי יש לומר לשליח
מתנה ויש לומר לבעל מעות מתנה: **דבר שאין**
לו קצבה. כגון טלית וחלוק וירק הנמכרים צאומד פעמים
מוותר למכור צוול ופעמים צלמנוס הכל לבעל מעות שאין
כאן מתנה אלא מכר: **אמר ליה זבין לי ליתבא.** אמר לשלומו
מכור משדותי צית חזי כור: **וליתבא מיהא קני.** לוקח ואס
צא בעל הבית לחזור אינו חוזר: **תן להם חסייה.** חתיכה
מבשר שיש לי צכלי: **והוא אמר להם טלו** ששים. שמים כל
אחד מכם: **והם נטלו שלש שלש.** ולבסוף נמנא צשר של הקדש:
כונן מעלו. בעל הבית מעל שהאחת היתה מדעתו והשליח מעל
צשניה והאורחין צשלישית: **אחס מדעת בעל הבית.** והרי
עשה צה שליחותו: **מאי לאו דובין שוה מנה ודינר במנה**
שלה היה צמנה ודינר שום טעות: **ומאי צמנה.** דקתני:
צמנה שלה. כלומר צשביל מנה שהיה לה להתקבל מכרה שוה
מנה ודינר וצשווי: **ומאי אפילו היא אומרת.** פשיטא דעל
כרחק של יתומים הוא: **דינר** מן הלווקח שוה הדינר ואחזירנו להם:
הא

הא

(א) [פסחים י:ג.], (ב) [עין
מוס' זכחים לר' ד"ה אלא
ממעז'ר], (ג) מעילה כ.
ע"ש, (ד) מנייה י: קדושין
מב: מדרים מד. מעילה כ.,
(ה) [חפסי ואל מלאתי],
(ו) מינות ולא נמנא העכו"ם
לימא דפרי"ר, (ז) צ"ל ולר"י
נראה. רש"ל,

גלוין הש"ס

גב' ובין לי ליתבא. עין
צפ"ד מ"ד דתרומו צר"ש
ס:ס

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוסיפו וכו'
דמס' דמאי צ"צ ר"ש פ'
שניי: (ב) תוס' ד"ה אמר
כו עיקר ובין דמוחק:

מוסף רש"י

ואזיל ובין ליה כורא.
שואו פי שנים, מאי.
מי אמרינן מוסף על
דבריו. של משלה הו
ולא עקר שליח שליחותיה
וקנה מיהא הלך, או
עובר על דבריו הו ולא
קנה הלווקח כלום. (מעילה
כ.) כולך מעלו. בעל
הבית מעל לפי שנעשה
שליחותו בחתיכה אחת
והשליח והאורחין מעלו
שכל אחד ואחד הוסיף אחד
מדעתו (טו כ.). השליח
שעשה שליחותו. בעל
הבית שהיו ציוו מעות
הקדש ומתלפז צמעותו
ומתן צבונג לשליח ואמר
לו קח לי משה חלוק או
טלית. אס עשה שליחותו
בעל הבית מעל (חגיגה י.).
לא עשה שליחותו. אלא
שהיה ממה שאמר לו בעל
הבית (מעילה כ.) מסרו
לשליח ליקח צהן חלוק
וקנה צהן טלית, שליח
זה אינו שלוחו (קדושין טב.)